

Muzikál už není, když...

Radka Coufalová (Satana) **loví duši Johnnyho Blue** (v pozadí Dušan Vitázek), **Městské divadlo Brno** FOTO JEF KRATOCHVIL

Pro Iva Osol sobě v šedesátých letech muzikál mluvil, zpíval a tančil. Proslulou definici odvodil především z My Fair Lady, Hello, Dolly! a West Side Story. Lloyd Webber byl pro něho ještě na houbách. Když se porozhlédneme po muzikálových produkcích posledních měsíců, už s jeho charakteristikou sotva vystačíme – nebyla ostatně zcela přesná ani tehdy. Všechno, co se pod značkou muzikálu u nás produkuje, nelze ani stíhat. Nabízím alespoň vzorek.

JOSEF HERMAN

Jak muzikál produkují na Broadwayi poznal Ivo Osol sobě až později. Znal jen zdejší praxi, kdy muzikál hrály jen operetní soubory zřizovaných divadel. Ale že by se byl neklasičtější kusy někdy hrály v opeře mu jistě na mysl nepřišlo.

KLASIKA V OPEŘE

Dnes patří klasické muzikálové tituly i do repertoáru operních domů, spíš menších a lidovějších, ale nepohrdnou ani ty významné – West Side Story nastudovali v Komické opeře v Berlíně a chystají My Fair Lady. Oldřich Kříž v opeře Divadla F. X. Šaldy v Liberci nastudoval už dvě parádní premiéry, jeho synovi, Cenou Thálie ověncené hvězdě Janu Křížovi, který v obou inscenacích skvěle hrál, se však režijní debut nevydařil. **My Fair Lady** v Liberci (premiéra 27. února) vstala jako zombie z těch dávných Osol soběho časů, ztěžklá, popisná, neforemná, bez temporytmu, bez překvapení. Jeden přebarvený obrázek skončí a druhý způsobně naváže. Ještě tak orchestr Martin Doubravský vylehčil a dal mu šmrnc, sbory však operně dují, jejich členové bezcílně poskakují a natrásají se, případně přehrávají malé úlohy. Ani ty velké mužské nejsou dobře obsazené, Henryho Higginse hraje Pavel Nečas stroze vojácky jako burana, ne jako britkého profesora, co se chová ke každému jako ke květinářce. Martin Polách skoro paroduje změkčilého plukovníka Pickeringa, popeláři Doolittleovi v podání Zdeňka Muchy nelze věřit myslitelskou originalitu. Nejvíc mne zarazilo, že excelentní herec a tanečník Jan Kříž strpěl vytahování zašlých prostředků z hereckých šuplíků. Precizní Kateřina Šildová jako Liza celou komedii utáhnout nemohla. Vůbec starou dobrou klasiku hrají stálá městská divadla, naposledy

Zpívání v dešti v Mostě (od 19. prosince) a v Českých Budějovicích (od 13. února). Soukromým produkcím by se prostě nevyplatila.

DOBŘÉ POPOPERY SE VRACEJÍ

Pro Osol soběho byla určující West Side Story, dnes jsou napodobovaným etalonem Schönbergovi Les Miserables. Jednu z jeho odnoží napsali a uvedli v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě (2013) Radim Smetana, Lumír Olšovský, Pavel Bár a Michael Prostějovský pod názvem Fantom Londýna. Projekt ještě z doby, kdy ho v Praze předběhl Jack Rozparovač Vaša Patejdl. Nyní barvitou podívanou v historických kulisách a kostýmech v Olšovského režii přenesli do Divadla Hybernie (premiéra 13. března), přeobsadili pražskými celebritami a pod názvem **Přízrak Londýna** postavili vedle dříve nastudované, stylově analogické produkce Marie Antoinetty. Mám dojem, že se tato poetika už okoukala a diváky moc netáhne, leč to se teprve pozná. Oproti ostravskému nastudování tu citelně chyběl živý orchestr a citelně přebývaly decibely – Smetanovu kultivovanou epigonskou hudbu to hodně poškodilo, ušní bubínky hodně bolely. Příběh a repliky mluvených scén by si zasloužily precizovat, víc odlišit důležité postavy od méně důležitých. Chybí tomu hit – lidový popěvek Šup tam s ním sice nelze dlouho vytěsnit z hlavy, ale ztrácí se v jevištním davu, stejně jako všechno ostatní.

Alespoň zmiňme pozoruhodnou proměnu velkoformátové popopery **Evita** Lloyd Webbera v pražském Studiu Dva (režie Ondřej Sokol, premiéra 19. února) v titulní roli s Monikou Absolonovou, Karlem Rodenem coby Peronem a Peterem Strenáčkem v postavě Che. Na vyprodané představení jsem se nedostal, i nemohu sloužit

podrobnostmi, leč žánrový posun ke komornímu hudebnímu dramatu je evidentní. Což vyvolává negativní i pozitivní ohlasy, holt jak kdo co od Evity očekává.

Také jen připomeňme ostravský **Sunset Boulevard** jako zřejmě poslední velký „objev“ z dílny Lloyd Webbera, a jeho **Kočky** v Plzni, i **Fantoma opery** na Výstavišti – vše jsme recenzovali.

JUKEBOX MUZIKÁLY

Stoupá obliba muzikálů sestavených z retro písniček slavných kapel a zpěváků. V Karlíně se už půldruhého roku hraje **Lucie, větší než malé množství lásky**, v Kongresovém centru (od 17. prosince) světový megahit **Mamma Mia**, v Kalichu **Osmý světadíl** a další. Jistě projev tápání muzikálu, který dlouhá léta neví, kudy dál. Což není ani tak otázka estetická jako podnikatelská.

Stanislav Moša uvedl na Hudební scéně Městského divadla v Brně muzikál **Johnny Blue** (premiéra 28. března), který sám napsal na písničky populárního německého autora středního proudu sedmdesátých a osmdesátých let Ralpha Siegela. Většinou tzv. festivalovky, jak se líbivým melodickým hitům v té době říkalo, s odkazem na typ písni vítězících v Sopotech, na Zlaté lyře a podobných podnikcích, včetně televizní velkoestrády Ein Kessel Bunes. Jako kdyby někdo využil nejlidovější hity Karla Gotta, ostatně čekám, kdy to koho napadne. Písničky jsou to echt německé, zčásti do operety, zčásti do dechovky a lidovky, i spojit je s příběhem slepého písničkáře s kytarou (Johny – Jiří Mach), kterého zmámí světská sláva jako Švandu dudáka, aby ho na poslední chvíli jeho věrná milá Dorotka (tady Marie – Hana Holišová) zachránila před Satanou (Andrea Březinová), mi přišlo hodně bizarní.

Vojtěch Lipina (Bejby) **s mladými aktéry tančí rockenrol** v Šakalích létech, **Moravské divadlo Olomouc** FOTO JAN PROCHÁZKA

Násobenou filosofováním na Mošovo utkvělé téma viny či hříchu a jeho vykoupení (faustovské spojení pekla, očištění ráje).

Zároveň inscenace dokládá, že Mošův muzikálový soubor šlape v technologicky vybavené Hudební scéně jako dokonalý stroj – sólisté, mladá disponovaná company, světla, kinetika, akustika. Prostě tady lze stvořit, cokoli si tvůrci zamanou. Jinde a jinak provedeno by Johnny Blue sotva přežil první reprízy.

Mýdlového prince na písničky Václava Neckáře pro Divadlo Broadway vymyslel, napsal a zrežioval Radek Balaš daleko rafinovaněji (premiéra 12. března). Pro televizní diváky, kteří sem chodili na Michala Davida a pseudohistorické kýče, a také okukovat známé tváře, dokonale vykalkuloval příběh, jaký by se jim měl líbit, ale chytřejší a poučnější, než jak je znají. Neupřel jim ani celebrity, které však pod jeho režisérskou knutou opravdu umějí! Zkrátka nabídl z Divadla Broadway definitivně vymést toporné provádění popoper, které opouštějí i v Karlíně a snad i v Hybernii. V Kalichu s tím skoro ani nezačali. (Recenzi přinášíme na straně 6).

DRACULA 2015

V Hudebním divadle v Karlíně připomněli po dvaceti letech na den přesně (5. března) uvedení **Draculy** (označili ho 2015). Karlínský ředitel Egon Kulhánek (spolu s Oldřichem Lichtenbergem) obnovil inscenaci, kterou v roce 1995 produkoval v Paláci kultury (dnes Kongresové centrum). Nostalgická premiéra byla poctou zemřelým tvůrcům už legendárního a daleko nejúspěšnějšího muzikálu Karlu Svobodovi, Zdeňku Borovcovi a Richardu Hesovi – tomu na jeviště položil květinu Richard Genzer. Vrátil se do role Nicka v obdivuhodné formě, spolu s ostatními z takřka úplného původního obsazení. Představení pro pamětníky nechybí kvalita, je skoro neuvěřitelné, jak aktéři nezestárlí ve zpěvu, jak dobře až báječně vypadají (Leona Machálková jako Lorraine). Tomáš Trapl přesedlal z Kněze na Šaška, zahraje a zazpívá parádně cokoli. I Daniel Hůlka svou životní roli obhájil nad očekávání, po všech peripetiích, jimiž si prošel. Mělo jít o dvacet limitovaných představení vadnoucích hvězd, ale Dracula už trůní v repertoáru karlínského divadla přinejmenším do prosince, má se hrát zpravidla pětkrát v měsíci a odhaduji, že hodně posílí příjmy divadla.

Před dvaceti lety jsem Draculu označil za zdejšího největšího trpaslíka, tedy kýč od čerpacích stanic. Když jsem mezitím viděl, co všechno se u nás divákům prodává, musím hodně ubrat. Především kvůli Svobodově hudbě, která tu poprvé zazněla s živým orchestrem v dobrém nazvučení a prospělo jí to.

NA POLITICKOU NOTU?

V Olomouci běžně hraje muzikálovou a operetní klasiku operní soubor. V činohře zakonkurovali nasazením **Šakalích let** Ivana Hlase, Petra Šabacha, Petra Jarkovského a Jana Hřebjka (premiéra 27. března). K režii se v tuzemsku po dlouhé době vrátil Luděk Golat a příběh komentoval připsanými vzpomínkami zestárlých aktérů, kteří dnes nakupují v supermarketu a mají hluboko do kapsy. Nezasťirá rozčarování z hořkých konců sametových nadějí a tím tak trochu ironizuje původní příběh z konce padesátých let. Jenže připsané pasáže zůstávají neobratně připojené k původnímu dílu a notně zdržují rozjezd muzikálu – první polovina je spíš podivnou činohrou. Ale nebyl by to Golat, kdyby inscenací neřekl, co si myslí.

Protože sotva mohl v Moravském divadle (nejen v činohře) najít potřebné interprety, hledali se konkurzem – poprvé olomoučtí divadelní zaměstnanci neměli své jisté! Muzikálové pasáže tak v Olomouci hraje dobře vybraná skupina mladých lidí, někteří se živí v civilních zaměstnáních, někteří dojíždějí z dálky, ale právě oni dali olomouckým divákům v hudebních a tanečních číslech, která se v druhé polovině představení konečně prosadí, nahlédnout do skutečného muzikálového světa. Včetně výtečné, živě hrající rockové kapely. Zdaleka ne všechno je tu dokonalé, poměřováno běžnými muzikálovými standardy, ale o něco podstatnější tu jde v tématu i v produkci. Přesahují se hranice provozu „oblastního“ divadla, nabízí se událost.

Především o kritiku poměrů šlo Dodu Gombárovi, Romanu Šikorovi a Romanu Holému v původním „funcky muzikálu po našem!“ **Popeláři** ve Švandově divadle (premiéra 7. března). Nejde vlastně o muzikál, spíš o neobratně sestrojenou hru se zpěvy, o rádobý drsný pohled zdola na přišernosti zdejšího kapitalismu. Agitka z padesátých let naruby, která skuhrá z jeviště dobře dotovaného divadla, jak špatně se tu žije. Podle mého největší problémy teď dělají ti, za které se tihle kavárnaři revolucionáři snaží mluvit. Vážná debata, jestli nechat odložené dítě v popelnici, je nechtěné dada. To nejlepší textově i tematicky lze nakonec zaslechnout v písničkách Romana Holého.

V DIVADLE NA ORLÍ TO ŠLAPE

Všechny zdejší produkce prokazují tvůrčí potenci muzikálového oddělení JAMU, touhu vymýšlet si a schopnosti vymyšlené dobře provést. Zatím mi uniká jejich zdejší teprve druhé nastudování muzikálu **Sweeney Todd** Stephena Sondheima (hraje se od 12. prosince), titul jako stvořený pro jamáckou dramaturgii. Do muzikálu tu zasáhli také operní tvůrci z Opery Diversa Pavel Drábek a Ondřej Kyas morálníou **Na dno** v režii Tomáše Studeného (premiéra 13. února). Studenti se v nezvyklém tvaru nemohli opřít o běžné naučené techniky, je to zpola činohra proložená spíš šansonově laděnými písněmi a scénami. Navíc studenti vlastně hrají sami sebe, své tápání, co dál se svými životy na sklonku studia herectví. Ani skoro prázdná scéna je, obnažené na kost, neskryje. Taková díla z okraje žánru zůstanou menšinová, vždycky je možné jejich jinakost vykládat pozitivně i negativně (jako neumělost), ale studentům ta lecke prospěla. Pak se nemůžeme divit, že Městské divadlo v Brně má stálý přísun nových mladých a velmi disponovaných sil.

Ivo Osol sobě by takový rozvoj divadla, jemuž k nám čistil cestičku, určitě uvítal. Z bohaté prostřeného stolu by si ale myslím moc nepochutnal. Byl vybíravý.